

УДК 371.134:371.686+811.111

НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ ФРАГМЕНТІВ АВТЕНТИЧНИХ ХУДОЖНІХ ВІДЕОФІЛЬМІВ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРА

Конотоп О.С.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Стаття висвітлює дидактичні можливості навчання аудіювання фрагментів автентичних художніх відеофільмів з комп'ютерною підтримкою. Розроблені етапи роботи з фрагментами автентичних художніх відеофільмів з комп'ютерною підтримкою. У роботі також запропоновані ефективні типи тестів для перевірки розуміння почутого відеоповідомлення. Визначено вимоги до застосування певних типів тестів. Описані режими роботи для навчання аудіювання фрагментів автентичних художніх відеофільмів з комп'ютерною підтримкою.

Ключові слова: автентичний художній відеофільм, комп'ютерна підтримка, аудіювання, тест, навчання аудіювання.

Постановка проблеми. Динамічна відеофонограма є одним з найважливіших навчальних засобів для формування іншомовної комунікативної компетентності [10], яка завдяки слухо-зоровому синтезу здатна відтворити велику кількість базових характеристик процесу реальної усної комунікації, чого не можливо досягти жодним іншим навчальним засобом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення положень застосування відеофонограми посідає значне місце серед наукових досліджень. Розроблено основи використання відеофонограми для навчання іноземної мови: з'ясовано критерії відбору автентичних художніх фільмів, визначено інноваційні технології та нові стратегії використання відеофонограми [4, 5]; досліджено послідовність використання автентичних художніх фільмів і друкованих матеріалів для навчання студентів мовних спеціальностей монологічного мовлення [7]; запропоновано методику використання фрагментів автентичних художніх фільмів для навчання студентів мовних спеціальностей соціокультурної англійської лексики [13] та ін. У той же час деякі аспекти методики використання відеофонограми, зокрема навчання аудіювання англійського діалогічного спілкування з використанням фрагментів автентичних художніх фільмів з комп'ютерною підтримкою **потребують подальших досліджень.**

Отже, метою статті є висвітлити дидактичні можливості навчання аудіювання фрагментів автентичних художніх відеофільмів з комп'ютерною підтримкою, розроблені етапи роботи з фрагментами автентичних художніх відеофільмів з комп'ютерною підтримкою.

Виклад основного матеріалу. У навчальному процесі під час позааудиторної роботи з відеофонограмою великі можливості для індивідуалізації процесу навчання створює комп'ютер, який має ряд переваг перед іншими технічними засобами, оскільки він об'єктивно оцінює рівень знань; фіксує і аналізує відповіді; має зворотний зв'язок зі студентом та надає йому підказку та допомогу в разі виникнення труднощів під час виконання завдання та ін. [1, 3, 11, 12, 14, 15, 16]. На самостійну позааудиторну роботу для студентів вважаємо доцільним виносити фрагмент відеофільму, що становить відносно самостійний сюжет. Представимо організацію роботи з фрагментом автентичного художнього відеофільму

“Wimbledon” („Уїмблдон”) для позааудиторної роботи з комп'ютерним переглядом і перевіркою його розуміння.

Самостійне позааудиторне заняття з використанням комп'ютера включає: 1) вступну частину, яка інформує студента про порядок роботи з фрагментом відеофільму; 2) мовну та соціокультурну орієнтацію перед переглядом фрагмента відеофільму; 3) перегляд фрагмента відеофільму; 4) вправи для перевірки розуміння фрагмента відеофільму.

Робота студентів із фрагментом розпочинається із заставки, яка повідомляє тему, наприклад: *LESSON 1. Topic: Man and his Character.* Після цього у вступній частині в усному і друкованому вигляді студент інформується про порядок роботи з фрагментом відеофільму:

This is laboratory work one. The laboratory work is in three sections. In the first section you'll study some new words and world combinations from the excerpt. In the second section you'll watch the excerpt. You'll have three tests on what you watch in the excerpt in the third section. If you answered more than 70 % of the questions of the first test correctly, you are passed to the second test, if you answered less than 70 % of the questions correctly, you have to watch those parts of the excerpt which contain your misunderstanding once more with some help. After that you have to do points where you've made a mistake.

Далі слідує мовна та соціокультурна орієнтація перед переглядом фрагмента відеофільму, яка полягає у ознайомленні студентів з невеликою частиною незнайомих їм лексичних одиниць і поясненні реалій. Після мовної та соціокультурної орієнтації студент переглядає фрагмент відеофільму. Після закінчення перегляду студент переходить до виконання трьох тестових завдань. Під тестовим завданням розуміють мінімальну одиницю тесту, яка передбачає певну вербальну чи невербальну реакцію тестованого [6, с. 8]. Кожне тестове завдання створює для тестованого конкретну комунікативну тестову ситуацію і складається з інструкції, зразка виконання (іноді відсутній), матеріалу, що подається тестованому, та очікуваної реакції на тестове завдання.

Перевірку розуміння важливо здійснювати таким чином, щоб контролювати саме рецептивне вміння аудіювання, для чого слід підбирати способи перевірки, які передбачають невербальну реакцію студента або потребують мінімального

висловлювання. Для післяпереглядової перевірки розуміння змісту фрагмента використані такі прийоми тестування як: 1) запитання-відповідь; 2) правильно-неправильно; 3) множинний вибір; 4) заповнення пропусків / доповнення; 5) перехресний вибір; 6) послідовне розташування; 7) знаходження і виправлення помилок; 8) зіставлення; 9) клоуз-тест [6, с. 61-67, 94-97; 9, с. 59; 17, с. 31-104; 18, с. 134-140; 19, с. 98-129, 20, с. 51-57 та ін.).

Приєм тестування запитання-відповідь вимагає лаконічної відповіді на запитання. Приєм правильно-неправильно використовується в тих випадках, коли на запропоноване запитання студент повинен відповісти „так” або „ні”, але вірогідність угадування правильної відповіді під час виконання такого тесту є дуже великою, тому додаємо ще й третій варіант „не було згадано”. Приєм множинний вибір передбачає вибір правильної відповіді з кількох запропонованих. Під час використання прийому заповнення / доповнення студенти заповнюють пропуск у реченні або доповнюють його. Приєм перехресного вибору спрямований на визначення відповідностей між двома елементами. Під час застосування прийому на послідовне розташування необхідно розмістити речення, частини тексту тощо у правильній послідовності. Приєм знаходження і виправлення помилок спрямований на визначення і виправлення помилок у наданих твердженнях. Приєм зіставлення вимагає знаходження правильного варіанта закінчень для запропонованих початків речень або визначення відповідності певних речень реальному факту. Приєм клоуз-тест передбачає самостійне заповнення пропусків в тексті або завершенні речення.

Тестові завдання для перевірки розуміння прослуханого повинні подаватися переважно у звуковій формі на основі усного мовлення, а не на основі друкованого тексту, тому що під час виконання тесту в опорі на друкований матеріал головним стає читання тексту завдання, а не аудіювання. У звуковій формі доцільно реалізувати прийом правильно-неправильно; прийом тестування перехресний вибір, заповнення пропусків, знаходження помилок, зіставлення, клоуз-тест - тільки у друкованих вправах, оскільки оперативна пам'ять індивіда недостатня для утримання трьох-чотирьох можливих варіантів відповіді. Матеріал прийомів запитання-відповідь, послідовне розташування, множинний вибір доцільно подавати і у друкованому вигляді, і у звуковому одночасно, тобто друкований текст тесту ще і озвучується. Проте перевагу слід надавати звуковим завданням для перевірки розуміння відеофонограми на слух. Наводимо приклад першого тестового завдання до фрагмента відеофільму „Wimbledon” („Уімблдон”).

Тестове завдання

Відеофонограма: фрагмент автентичного художнього відеофільму „Wimbledon” („Уімблдон”).

Приєм тестування: правильно-неправильно.

Інструкція після перегляду фрагмента відеофільму: *Your friend watched this excerpt before you and made some notes. Listen carefully to your friend's notes from 1 to 10. As you listen on your answer sheet tick the correct box - "True", "False", "Not Mentioned". See the example. After each statement there will be 30 seconds for you to think on it and answer. Then you will have a chance to*

hear them once more to check your answers.

Спосіб пред'явлення: Матеріал тестових завдань подано лише у звукозапису. На екрані монітора з'являється приклад як правильно виконувати завдання та бланк для відповідей для 10 тестових завдань. Після пред'явлення кожного завдання студенту надається 30 секунд для обдумування і обрання відповіді. Після того, як студент зробив свій вибір, матеріал тестових завдань подано ще раз з метою перевірки їх правильності.

Очікувана реакція студента: невербальна, вибіркова.

Зразок виконання: *Zero. Peter Colt, an old professional tennis player, takes part in his last Wimbledon.*

№	True	False	Not Mentioned
0.			√

Зразок першого тестового завдання: *One. British tennis-player Peter Colt defeated the experienced and brilliant French tennis-player Dragomir in the last decisive round.* Студенти відмічають обрані відповіді у бланці для відповідей.

Після того, як студент виконав перший тест, відбувається оцінка успішності виконання. Оцінювання тестового завдання здійснюється підрахунком кількості правильних відповідей. Усі відповіді тестованих комп'ютер порівнює з ключем. Кожна відповідь, яка не співпадає з ключем, оцінюється у 0 балів, а відповідь, яка співпадає з ключем - в 1 бал. Отримані бали підсумовуються. Найвищий бал, який можна отримати за тест, дорівнює сумі балів за всі правильні відповіді. Для оцінювання результатів тесту користуємося такими критеріями: 100-90 % розуміння - оцінка „5”, 89-80 % розуміння - оцінка „4”, 79-70% розуміння - оцінка „3”, менш як 70 % - оцінка „2”. За 100 % береться кількість запитань / тверджень, до яких слід дібрати правильні відповіді [8, с. 17].

Перевірка тесту дозволяє організувати подальше навчання у двох режимах:

1). Якщо кількість набраних балів достатня для позитивного оцінювання (як показник позитивного оцінювання ми брали до уваги коефіцієнт рівня навченості, запропонований В.П.Беспалько - 70 % правильно виконаного завдання [2]), студент переходить до виконання наступного тестового завдання за тим самим епізодом.

2). Якщо кількість набраних балів є недостатньою (менше 70 % правильно виконаного завдання), студент переглядає усі відрізки відеофонограми, що містять твердження, на які він дав неправильні відповіді, з допомогою - більшу частину екрану монітора комп'ютера займає відеофільм, а у спеціальному вікні з'являються важкі для аудіювання слова та вирази, які ускладнюють аудіювання, з перекладом на українську мову або тлумаченням їх англійською. Після цього студент має змогу ще раз виконати ті пункти тесту, де він зробив помилку. Наприклад, під час виконання наведеного вище тестового завдання, студент припустився помилки у сьомому, восьмому і десятому твердженні. Спочатку йому пропонується переглянути відрізок відеофільму, який відноситься до сьомого твердження, але з допомогою: у діалоговому вікні з'являються слова з перекладом, які можливо спричинили непоро-

зуміння і на кілька секунд зупиняється перегляд. Після того, як відрізок, який містив помилку було переглянуто ще раз з допомогою, студенту пропонується обрати відповідь. Лише після того, як студент набрав більше 70 % правильних відповідей він переходить до виконання другого тестового завдання, а потім і до третього. Після того, як студентом було виконано усі три тестові завдання, на екрані монітора з'являється статистика його відповідей і оцінка за лабораторну роботу.

Висновки і пропозиції. Таким чином, ефективним засобом індивідуалізації під час роботи з відеофонограмою є комп'ютерна програма. Специфіка індивідуалізації під час навчання спіл-

кування з використанням відеофонограми полягає у тому, що вона може здійснюватися як під час аудиторної, так і позааудиторної роботи. На аудиторній роботі індивідуалізація з використанням відеофонограми здійснюється шляхом надання викладачем підказок для продукування студентом майбутнього висловлювання, а на позааудиторній роботі індивідуалізація забезпечується застосуванням комп'ютера, який створює можливість для студента переглянути фрагмент необхідну для нього кількість разів, дозволяє працювати у оптимальному для студента темпі роботи. Подальшим напрямком роботи може бути створення комплексів вправ за певними темами.

Список літератури:

1. Асолянц П.Г., Чекаль Г.С., Сердюков П.І. та ін. Основи методики створення і застосування комп'ютерних програм у навчанні іноземних мов: Навч. посібник. – К.: КДППМ, 1993. – 108 с.
2. Беспалько В.П. Опыт разработки и использования критериев качества усвоения знаний // Советская педагогика. – 1968. – № 4. – С. 52-69.
3. Беспалко В.П. Образование и обучение с участием компьютеров (педагогика третьего тысячелетия). – М.: Издательство Московского психолого-социального института. – Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2002. – 300 с.
4. Бичкова Н.І. Інноваційні підходи до методики використання відеофонограми для навчання іноземних мов / Н.І. Бичкова // 60 років ЮНЕСКО : погляд у майбутнє: Тези доповідей наукової конференції кафедри ЮНЕСКО КНЛУ, 22-23 лютого 2006 р. / Відп. ред. А.М. Чернуха. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2006. – С. 90-92.
5. Бичкова Н.І. Основи використання відеофонограми та фонограми для навчання іноземних мов: [монографія] / Наталія Іванівна Бичкова. – К.: Віпол, 1999. – Ч.1 – 107 с.
6. Коккота В.А. Лингводидактическое тестирование: Научно-теоретическое пособие. – М.: Высшая школа, 1989. – 127 с.
7. Пащук В.С. Навчання студентів мовних спеціальностей усного англійського монологічного мовлення з використанням автентичних художніх фільмів: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Пащук Вікторія Степанівна. – К., 2002. – 247 с.
8. Петрашук О.П., Петренко О.П. Поточний контроль у навчанні іноземної мови // Іноземні мови. – 1995. – № 3-4 – С. 16-19.
9. Петрашук О.П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі: Монографія. – К.: Вид. Центр КДЛУ, 1999. – 261 с.
10. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / Колектив авт.: С.Ю.Ніколаєва, М.І.Соловей (керівники), Ю.В.Головач та ін.; Київ. держ. лінгв. ун-т та ін. – Вінниця: Нова книга, 2001. – 245 с.
11. Сердюков П.І. Технологія розробки комп'ютерних програм з іноземних мов. – К.: Ленвіт, 1996. – 111 с.
12. Чекаль Г.С., Коваль Т.І. Зворотний зв'язок як засіб управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів у комп'ютерних вправах з іноземних мов // Іноземні мови. – 2005. – С. 28-31.
13. Яхнюк Т.О. Використання фрагментів художніх відеофільмів для навчання студентів мовних спеціальностей соціокультурної англійської лексики: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Яхнюк Тетяна Олександрівна. – К., 2002. – 223 с.
14. Brown K. Using new technology in the classroom. – 1999. – National Center for Language Teaching and Research. – 51 p.
15. Dodigovic M. Computers ttez Lernen und Lehren einer Frachsprache. – Hochschule Bremen. – 1995. – 125 p.
16. Jones Ch., Fortescure S. Using Computers in the Language Classroom. – Longman Handbooks for Language Teaching. – 1987. – 154 p.
17. Horvath K.F., Pizorn K. Into Europe. Prepare for Modern English Exams. Listening. – 2005. – Budapest-Hungary. – 130 p.
18. Hughes A. Testing for Language Teachers. – Cambridge University Press. – 1997. – 172 p.
19. Weir C.J. Understanding and Developing Language Tests. – Phoenix ELT. – 1993. – 203 p.
20. Weir C.J. Communicative Language Testing. – Prentice Hall. – 1990. – 218 p.

Конотоп Е.С.

Национальный университет «Черниговский коллегиум» имени Т.Г. Шевченко

ОБУЧЕНИЕ АУДИРОВАНИЮ ФРАГМЕНТОВ АУТЕНТИЧНЫХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ВИДЕОФИЛЬМОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ КОМПЬЮТЕРА

Аннотация

В статье освещаются дидактические возможности обучения аудированию фрагментов аутентичных художественных фильмов с компьютерной поддержкой. Разработаны этапы работы с фрагментами аутентичных художественных фильмов с компьютерной поддержкой. В работе также предлагаются эффективные типы тестов для проверки восприятия видео сообщения. Определены требования к определенным типам тестов. Описываются способы работы по обучению восприятия фрагментов аутентичных художественных фильмов с компьютерной поддержкой.

Ключевые слова: аутентичный художественный фильм, компьютерная поддержка, аудирование, тест, обучение аудированию.

Konotop O.S.

T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»

TEACHING LISTENING THROUGH THE EXTRACTS OF AUTHENTIC FEATURE FILMS WITH COMPUTER SUPPORT

Summary

The article highlights the didactic possibilities of teaching listening the fragments of authentic feature films with computer support. Stages of work with fragments of authentic feature films with computer support are developed. The paper also proposes effective types of test to check the listening comprehension of the video message. Requirements for certain types of tests are defined. The modes of work for training listening comprehension of the fragments of authentic feature films with computer support are described.

Keywords: authentic feature films, computer support, listening, test, teaching listening.